EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 3.9.2024
COM(2024) 390 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Euroopan parlamentin ja neuvoston 11 päivänä maaliskuuta 2009 annetussa asetuksessa (EY) N:o 223/2009 edellytettävistä tilastojen luotettavuutta koskevista jäsenvaltioiden sitoumuksista

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Euroopan parlamentin ja neuvoston 11 päivänä maaliskuuta 2009 annetussa asetuksessa (EY) N:o 223/2009 edellytettävistä tilastojen luotettavuutta koskevista jäsenvaltioiden sitoumuksista

1. JOHDANTO

1.1. Euroopan tilastoista annettu asetus (EY) N:o 223/2009

Tämä on neljäs Euroopan tilastoista annetun asetuksen (EY) N:o 223/2009[1] ja erityisesti sen 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti laadittu kertomus. Mainitussa kohdassa säädetään seuraavaa:

”Komissio seuraa jäsenvaltioiden sitoumuksia säännöllisesti jäsenvaltioiden lähettämien vuosikertomusten perusteella, ja sitoumuksia päivitetään tarvittaessa.

…

Komissio raportoi julkaistuista sitoumuksista ja tapauksen mukaan edistymiskertomuksista Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 9 päivänä kesäkuuta 2018 ja joka toinen vuosi sen jälkeen.”

Ensimmäinen kertomus julkaistiin vuonna 2018[2], toinen vuonna 2020[3] ja kolmas vuonna 2022[4].

Tilastojen luotettavuutta koskeva sitoumus

Tilastojen luotettavuutta koskevat sitoumukset, jäljempänä ’sitoumukset’, syntyivät osana tavoitetta vahvistaa tilastoja koskevaa laadunhallintakehystä. Sitoumukset esiteltiin ensimmäistä kertaa komission tiedonannossa[5] vuonna 2011. Käsitteen tarkoituksena on saada hallitukset kantamaan pysyvästi vastuuta siitä, että maassa noudatetaan Euroopan tilastoja koskevia käytännesääntöjä, jäljempänä ’käytännesäännöt’[6].

Käytännesäännöillä luotiin Euroopan tilastojen kehittämistä, tuottamista ja jakelua koskevat normit. Se koostuu 16 periaatteesta, jotka koskevat institutionaalista kehystä, tilastoprosesseja ja tilastotuotteita. Käytännesääntöjen keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että Euroopan tilastojärjestelmässä tuotetut tilastot täyttävät sekä esimerkiksi relevanssia, ajantasaisuutta ja täsmällisyyttä koskevat laatukriteerit että myös ammatillisen riippumattomuuden, tasapuolisuuden ja objektiivisuuden periaatteet.

Sitoumuksilla luodaan tärkeä yhteys käytännesääntöjen ja jäsenvaltioiden hallitusten välille.

Asetuksen (EY) N:o 223/2009 11 artiklan 3 kohdan mukaan sitoumukset ovat välineitä, joiden ”tarkoituksena on varmistaa yleisön luottamus Euroopan tilastoihin sekä edistyminen käytännesääntöihin sisältyvien tilastoperiaatteiden täytäntöönpanossa”.

---

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 223/2009, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2009, Euroopan tilastoista sekä salassapidettävien tilastotietojen luovuttamisesta Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1101/2008, yhteisön tilastoista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 322/97 ja Euroopan yhteisöjen tilasto-ohjelmakomitean perustamisesta tehdyn neuvoston päätöksen 89/382/ETY, Euratom kumoamisesta (EUVL L 87, 31.3.2009, s. 164).
[2] COM(2018) 516 final..
[3] COM(2020) 278 final.
[4] COM(2022) 333 final.
[5] KOM(2011) 211 lopullinen.
[6] Euroopan tilastoja koskevat käytännesäännöt – tarkistettu painos 2017 – luettelo julkaisuista – Eurostat (europa.eu).

Muutosasetuksen (EU) N:o 2015/759[7] johdanto-osan 17 kappaleessa todetaan, että ”Euroopan tilastojen laatua ja käyttäjien luottamusta voitaisiin vahvistaa ottamalla kansalliset hallitukset mukaan vastaamaan Euroopan tilastoja koskevien käytännesääntöjen, jäljempänä ’käytännesäännöt’, soveltamisesta. Sitä varten jäsenvaltion ”tilastojen luotettavuutta koskevaan sitoumukseen”, jäljempänä ’sitoumus’, jossa otetaan huomioon kansalliset erityispiirteet, olisi sisällyttävä tuon jäsenvaltion hallituksen antamat erityiset sitoumukset parantaa tai ylläpitää käytännesääntöjen soveltamisen edellytyksiä. Tuo tarpeen mukaan päivitettävä sitoumus voisi sisältää kansallisen korkeatasoisen laadunvarmistuksen, mukaan luettuna itsearvioinnit, parannustoimet ja seurantamekanismit.”

Euroopan tilastojärjestelmän (ESS) vertaisarvioinnit

Eurostatin sekä EU:n jäsenvaltioiden ja EFTA-maiden kansallisten tilastoviranomaisten muodostaman Euroopan tilastojärjestelmän (ESS) tavoitteena on tuottaa korkealaatuisia Euroopan tilastoja. Euroopan tilastojärjestelmän jäsenet ovat tilastojensa hyvän laadun takaamiseksi luoneet yhteisen laatukehyksen, jonka kulmakivenä ovat käytännesäännöt. Se, että kansalliset tilastoviranomaiset noudattavat käytännesääntöjen kaikkia periaatteita ja indikaattoreita, on oleellisen tärkeää Euroopan tilastojen laadun varmistamisen kannalta. Periaatteiden noudattamista arvioidaan säännöllisesti ESS:n vertaisarvioinneilla.

ESS:n vertaisarvioinneissa noudatetaan yksityiskohtaisia menetelmiä ja niihin sisältyy näyttöön perustuvia itsearviointeja, maakohtaisia vierailuja ja asiantuntijaryhmien laatimia vertaisarviointikertomuksia. Kertomukset sisältävät parannussuosituksia, joiden pohjalta laaditaan parannuksia koskevat toimintasuunnitelmat. Eurostat seuraa suunnitelmien toteutusta vuosittain. Aiemmat vertaisarvioinnit toteutettiin vuosina 2006–2008 ja 2013–2015. Vuosina 2021–2023 toteutettu kolmas vertaisarviointikierros on saatettu päätökseen. Komissio esitteli sen tulokset loppuraportissaan[8]. Yksittäiset vertaisarviointikertomukset ovat saatavilla Eurostatin verkkosivustolla[9].

Tältä osin hallitusten sitoumukset täydentävät ESS:n kansallisten tilastoviranomaisten vertaisarviointeja.

2. YLEISKATSAUS LUOTETTAVUUTTA KOSKEVIIN SITOUMUKSIIN JA JÄSENVALTIOIDEN KERTOMUKSIIN

2.1. Yleiset säännökset

Asetuksen (EY) N:o 223/2009 11 artiklan mukaan jäsenvaltioiden ja komission on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet, jotta luottamus Euroopan tilastoihin säilyy. Tilastojen luotettavuutta koskevien sitoumusten tarkoituksena onkin varmistaa yleisön luottamus Euroopan tilastoihin. Jollei sitoumusta ole julkaistu, jäsenvaltion on toimitettava komissiolle ja julkaistava edistymiskertomus, joka koskee käytännesääntöjen täytäntöönpanoa ja tapauksen mukaan sitoumuksen vahvistamiseksi toteutettuja toimia.

Komissio raportoi julkaistuista sitoumuksista ja tapauksen mukaan edistymiskertomuksista Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 9. kesäkuuta 2018 ja joka toinen vuosi sen jälkeen.

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/759, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2015, Euroopan tilastoista annetun asetuksen (EY) N:o 223/2009 muuttamisesta (EUVL L 123, 19.5.2015, s. 90).
[8] Komission asiakirjarekisteri – SWD(2024)136 (europa.eu).
[9] Vuosien 2021–2023 vertaisarviointikierros – Eurostat (europa.eu).

2.2. Sitoumuksen muoto

Asetuksessa ei säädetä sitoumuksen muodosta. Sitoumuksen tavoite, eli lisätä yleisön luottamusta, kun hallituksen tasolla sitoudutaan tarjoamaan edellytykset korkealaatuiselle tilastoinnille, on kuitenkin saavutettava.

Kuten ensimmäisestä kertomuksesta[10] käy ilmi, useimmat jäsenvaltiot katsovat, että niiden lainsäädännön tietyt osat muodostavat sitoumuksen. Vuosien mittaan erillisiä sitoumuksia laatineiden jäsenvaltioiden lukumäärä on kuitenkin kasvanut. Tässä kertomuksessa luodaan yleiskatsaus nykytilanteeseen. Siinä käydään läpi niin aiemmissa kertomuksissa käsiteltyjä tilanteita kuin viimeisimpiä kehitysaskeleitakin.

Kertomus perustuu yksinomaan sitä varten toimitettuihin kansallisiin tietoihin. Eurostat pyysi jäsenvaltioita raportoimaan 1. tammikuuta 2022 ja 31. joulukuuta 2023 välisestä ajanjaksosta.

Sitoumuksen muodostavat kansalliset lait

Jäsenvaltiot, jotka katsovat, että niiden kansallisen lainsäädännön tietyt osat muodostavat sitoumuksen, ovat viitanneet oikeudellisiin säännöksiin, jotka ovat merkityksellisiä käytännesääntöjen täytäntöönpanon edellytysten parantamisen tai ylläpitämisen suhteen, ja ovat raportoineet asian kannalta merkityksellisestä kehityksestä.

Itävalta: Itävallan tilastolaitos katsoo, että kansallinen lainsäädäntö, erityisesti liittovaltion tilastoja koskeva laki, muodostaa sitoumuksen. Itävalta ilmoitti, että edellisen raportointijakson jälkeen ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Kroatia: Kuten Kroatian tilastotoimiston Eurostatille lähettämässä kertomuksessakin mainitaan, vuonna 2020 voimaan tullut virallisia tilastoja koskeva laki muodostaa oikeusperustan sitoumukselle antamalla kansalliselle tilastolaitokselle eli Kroatian tilastotoimistolle ammatillisen riippumattomuuden ja tuen käytännesääntöjen täytäntöönpanon edellytysten ylläpitämiseen ja parantamiseen. Kroatian tilastotoimistolla on yleisvastuu tilastojärjestelmän koordinoinnista ja kehittämisestä. Muut virallisia tilastoja tuottavat tahot vastaavat oman työnsä yhteydessä virallisten tilastojen kehittämisestä, tuottamisesta ja jakelusta. Kroatian tilastotoimisto pyrkii toimittamaan ajantasaisia tilastotietoja, jotka vastaavat käyttäjiensä tarpeita. Tämän saavuttaakseen se toteutti käyttäjätyytyväisyyttä kartoittavan kyselytutkimuksen vuoden 2022 lopussa. Kyselyn tuloksia hyödynnetään tilastotoimiston toiminnan suunnittelussa.

Tšekki: Tšekin sitoumus[11] julkaistiin 28. helmikuuta 2018 kansallisen tilastoviranomaisen verkkosivustolla. Sitoumuksessa esitetään yhteenveto asetuksen (EY) N:o 223/2009 asiaa koskevista säännöksistä ja todetaan, että sitoumus on jo täytetty voimassa olevalla, Tšekin tilastopalvelun toiminnasta annetulla lainsäädännöllä. Asia vahvistettiin Tšekin tilastotoimiston Eurostatille lähettämässä kertomuksessa. Sitoumuksessa viitataan ensisijaisesti valtion tilastokeskuksesta annettuun lakiin N:o 89/1995 sekä perustuslakiin ja hallituksen työjärjestykseen. Sääntelyjärjestelmä tarjoaa institutionaalisen kehyksen suhteen edellytykset kaikkien Euroopan tilastoja koskevien käytännesääntöjen periaatteiden noudattamiseen. Tšekin tilastotoimisto on raportoinut muun muassa laadunhallinnan parannuksia koskevasta jatkokehityksestä.

[10] COM(2018) 516 final.
[11] Tiivistelmä Tšekin tilastojen luotettavuutta koskevaan sitoumukseen liittyvästä lainsäädännöstä Tšekin tilastotoimiston verkkosivustolla.

Saksa: Kansallisen lainsäädännön katsotaan muodostavan sitoumuksen. Kuten Saksan liittotasavallan tilastokeskus totesi Eurostatille toimittamassaan kertomuksessa, Saksa noudattaa käytännesääntöjä hyvin. Tämä vahvistettiin myös vertaisarviointikertomuksessa. Vertaisarvioinnissa tunnistettiin myös osa-alueita, joissa Saksalla on parantamisen varaa, ja vertaisarviointikertomuksessa suositeltiin asianmukaisia toimenpiteitä. Tärkeimmät toimenpiteet liittyvät Saksan tilastojärjestelmän sisäiseen yhteistyöhön ja koordinointiin, yhtenäisten laatuvaatimusten käyttöönottoon, ohjelmien suunnitteluun ja innovointiin. Eurostatille lähetetyssä kertomuksessa korostetaan myös, että uusien rekistereihin liittyvien komponenttien lisääminen liittotasavallan tilastokeskuksen liiketoiminta-alueisiin on hyvä edistysaskel.

Viro: Sitoumus vahvistetaan virallisia tilastoja koskevassa laissa, erityisesti 7 §:n 1 momentissa, jonka mukaan viralliset tilastot tuotetaan asetuksessa (EY) N:o 223/2009 säädettyjen tilastoperiaatteiden ja laatukriteerien mukaisesti. Virallisia tilastoja koskeva laki tuli voimaan elokuussa 2010, ja Eurostatille toimitetussa kertomuksessa vahvistettiin, ettei siihen ole sen jälkeen tehty merkittäviä muutoksia.

Suomi: Suomen tilastojen luotettavuutta koskeva sitoumus perustuu kansalliseen tilastolainsäädäntöön. Eurostatille toimitetussa nykyistä raportointijaksoa koskevassa kertomuksessa tuodaan esille, että Tilastokeskusta koskevaa lakia on hiljattain muutettu. Erään muutoksen nojalla Tilastokeskus sai uudeksi tehtäväkseen kerätä mikrodataa ja tarjota sitä tutkimus- ja tilastoanalyysitarkoituksiin. Tarkistetussa laissa selvennetään myös sääntöjä, joita sovelletaan silloin, kun annetaan pääsy tietoihin tutkimus- ja analysointitarkoituksia varten.

Ranska: Ranskan kansallisen tilasto- ja taloustutkimusinstituutin mukaan virallisen tilastoviranomaisen vuosikertomuksessa[12] seurataan käytännesääntöjen noudattamista, ja se julkaistaan sekä ranskan- että englanninkielisinä versioina. Eurostatille toimitetussa kertomuksessa ei ole viitteitä Ranskan hallituksen erillisestä sitoumuksesta.

Unkari: Kuten Eurostatille toimitetussa nykyistä raportointijaksoa koskevassa kertomuksessakin mainitaan, Unkarin hallituksen laatimat sitoumukset on vahvistettu kansallisessa tilastoja koskevassa laissa, joka tuli voimaan 1. tammikuuta 2017. Lakiin ei ole sittemmin tehty merkittäviä muutoksia.

Italia: Italia ei ole antanut erillistä sitoumusta. Italian kansallinen tilastolaitos (ISTAT) raportoi viimeaikaisesta kehityksestä käytännesääntöjen periaatteiden soveltamisen osalta. ISTAT hyväksyi uuden laatuperiaatteen, jonka mukaan perinteisten prosessien, kuten tutkimusten, vaatimustenmukaisuutta on arvioitava luotettavilla menetelmillä. Tätä varten kaikkiin ISTATin perinteisiin prosesseihin otettiin käyttöön tarkistuslista lokakuun 2022 ja tammikuun 2023 välisenä aikana. Tarkistuslistan osat auttavat tunnistamaan puutteita ja siten mukauttamaan toteutettavia parannustoimia. Tarkastukset suoritetaan kolmen vuoden aikana, sillä päivitetty tarkistuslista olisi laadittava kolmen vuoden välein.

Latvia: Sitoumus on vahvistettu kansallisessa tilastolaissa. Lakiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia tämän raportointijakson aikana.

Liettua: Sitoumus on vahvistettu kansallisessa lainsäädännössä. Nykyistä raportointijaksoa koskevassa kertomuksessa tuodaan esiin joitakin viimeaikaisia kehitysaskeleita. Virallisia

[12] Virallisen tilastoviranomaisen vuosikertomus vuodelta 2022.

tilastoja ja valtion tietohallintoa koskeva uusi laki tuli voimaan 1. tammikuuta 2023. Lailla laajennettiin Liettuan tilastokeskuksen roolia ja tehtäviä. Uuden lain mukaan Liettuan tilastokeskuksesta on tullut valtion tietovirasto, joka vastaa paitsi virallisten tilastojen tuottamisesta myös valtion tietohallinnosta. Uudessa laissa säilytetään velvollisuus toimia käytännesääntöjen mukaisesti virallisia tilastoja laadittaessa.

Luxemburg: Kuten Eurostatille toimitetussa kertomuksessakin vahvistetaan, Luxemburg katsoo kansallisen lainsäädäntönsä muodostavan sitoumuksen. Aikavälillä 1.1.2022–31.12.2023 ei ole tapahtunut ilmoitettavia muutoksia.

Alankomaat: Sitoumus on vahvistettu kansallisessa lainsäädännössä. Merkittävistä muutoksista kansalliseen lainsäädäntöön ei ole ilmoitettu. Edellisen vertaisarvioinnin jälkeen on tehty useita, erityisesti institutionaalisen kehyksen vakauttamiseen sekä laadunhallinnan ja laadunvarmistuksen vahvistamiseen liittyviä parannuksia. Henkilöstöresurssien ja tulosten mittaamisen suhteen on tehty lisäuudistuksia. Alankomaiden tilastokeskus on alkanut käsitellä suosituksia, jotka laadittiin viimeisimmän vertaisarvioinnin perusteella.

Norja: Käytännesääntöjen periaatteisiin sitoutumisesta säädetään Norjan tilastolaissa, joka tuli voimaan tammikuussa 2021. Kaksi ensimmäistä tilastolain ja käytännesääntöjen laatuperiaatteiden noudattamista koskevaa kertomusta[13] julkaistiin Norjan tilastokeskuksen verkkosivuilla. Eurostatille toimitetussa kertomuksessa mainitaan parannuksia koskeva toimintasuunnitelma, joka on laadittu Norjan tilastojärjestelmästä tehdyn vertaisarvioinnin perusteella.

Puola: Puolan tilastokeskuksen Eurostatille lähettämässä kertomuksessa vahvistettiin, että kansallisen lainsäädännön, tarkemmin sanottuna 29. kesäkuuta 1995 annetun virallisia tilastoja koskevan lain, katsotaan muodostavan Puolan sitoumuksen. Edellisen raportoinnin jälkeen virallisista tilastoista säädetyn lain säännöksiä ei ole tarkistettu. Lailla pannaan täytäntöön käytännesääntöjen periaatteet.

Portugali: Kuten Eurostatille toimitetussa kertomuksessakin mainitaan, sitoumus on vahvistettu kansallisen lainsäädännön asetuksessa nro 136/2012. Tämän asetuksen katsotaan olevan Portugalin hallituksen poliittinen sitoumus. Asetuksessa säädetään muun muassa käytännesääntöjen täytäntöönpanoedellytysten parantamisesta ja ylläpitämisestä sekä tarvittavan budjetin ja valtuuksien myöntämisestä kaikkien laissa säädettyjen toimien toteuttamiseen.

Slovakia: Eurostatille toimitetussa kertomuksessa vahvistettiin, että erillistä sitoumusta ei ole annettu. Nykyisen raportointijakson aikana kansallinen tilastojärjestelmä on hyväksynyt ja pannut täytäntöön useita ohjeellisia sekä organisointiin ja menetelmiin liittyviä asiakirjoja osana käytännesääntöjen täytäntöönpanoa[14].

Espanja: Eurostatille toimitetussa kertomuksessa kuvaillaan useita vuosina 2022–2023 toteutettuja toimia, joilla on tehostettu käytännesääntöjen täytäntöönpanoa. Julkisia tilastoja koskevaa lakia muutettiin siten, että sitoumus noudattaa käytännesääntöjä koskee paitsi Euroopan tilastosuunnitelmaa, myös kansallisen tilastosuunnitelman mukaista tilastojen

[13] Vuoden 2022 kertomus virallisten tilastojen laadusta ja vuoden 2023 kertomus virallisten tilastojen laadusta.
[14] Ks. myös Slovakian oikeusvaltiotilannetta koskevaan maakohtaiseen lukuun sisältyvä pohdinta toimivaltaa koskevan lain muutoksista, joilla laajennetaan hallituksen valtaa nimittää ja erottaa tiettyjen riippumattomien elinten päälliköitä (SWD(2024) 825, 24. heinäkuuta 2024).

tuotantoa. Samassa laissa tunnustetaan Espanjan kansallisen tilastolaitoksen asema kansallisena tilastoviranomaisena.

Luotettavuutta koskevat erilliset sitoumukset

Luotettavuutta koskevien erillisten sitoumusten rakenne vaihtelee niin, että jokainen niistä kuvaa kyseisen kansallisen tilastojärjestelmän erityispiirteitä.

Vuosina 2018, 2020 ja 2022 laadituissa komission kertomuksissa on esitelty seuraavien jäsenvaltioiden erilliset sitoumukset.

Belgia: Tilastojen luotettavuutta koskevan sitoumuksen[15] hyväksyi Belgian osalta 31. toukokuuta 2017 konsultaatiokomitea, jossa ovat edustettuina liittovaltion hallitus sekä alueiden ja yhteisöjen hallitukset, ja se julkaistiin Belgian liittovaltion tilastolaitoksen ja alueellisten tilastoviranomaisten verkkosivustoilla. Sitoumuksen täytäntöönpanoa edistettiin osana parannustoimia, jotka laadittiin vuosien 2022 ja 2023 vertaisarviointikierroksen pohjalta. Eurostatille toimitetussa kertomuksessa nostettiin esiin koordinointia, yhteistyötä ja resurssien riittävyyttä koskevia saavutuksia. Lisäksi on kehitetty eri käyttäjät huomioon ottava jakelu- ja viestintästrategia.

Bulgaria: Bulgarian kansallinen tilastolaitos vahvisti Eurostatille toimittamassaan kertomuksessa, että aikaisemman kertomuksen mukaisesti Bulgarian hallitus allekirjoitti sitoumuksen[16] 8. joulukuuta 2021. Hallitus sitoutui muun muassa i) tarjoamaan asianmukaiset edellytykset tilastojen kehittämiselle, tuottamiselle ja jakelulle ii) takaamaan kansallisen tilastolaitoksen pääjohtajan oikeudet ja velvollisuudet iii) osoittamaan riittävästi resursseja virallisten tilastojen laadun parantamiseen ja ylläpitämiseen ja iv) varmistamaan, että hallinnolliset ja muut tietolähteet ovat kansallisen tilastolaitoksen käytettävissä.

Kypros: Kyproksen hallitus hyväksyi sitoumuksen[17] vuonna 2018. Se julkaistiin yhdessä yleistajuisen tiivistelmän kanssa. Eurostatille toimitetussa kertomuksessa selvitettiin, että vuonna 2021 säädetyssä uudessa virallisia tilastoja koskevassa laissa (laki nro 25(I)/2021) viitataan nimenomaisesti tilastoperiaatteisiin, mukaan lukien ammatilliseen riippumattomuuteen, puolueettomuuteen ja objektiivisuuteen, sekä laatukriteereihin ja käytännesääntöjen täytäntöönpanoon. Näillä viittauksilla varmistetaan yleisön luottamus tilastoihin.

Kreikka: Kreikan sitoumus[18] allekirjoitettiin 29. helmikuuta 2012. Sitoumuksen allekirjoittivat Kreikan pääministeri sekä verotuksesta, tulliliitosta, tilintarkastuksesta ja petostentorjunnasta vastaava Euroopan komission jäsen. Sitoumus on saatavilla Kreikan tilastoviranomaisen verkkosivustolla. Kertomuksen mukaan sitoumuksen allekirjoittamisen jälkeen ei ole tapahtunut jatkokehitystä. Sitoumus on voimassa ja sitä sovelletaan edelleen.

Islanti: Erillinen sitoumus[19] julkaistiin marraskuussa 2019. Islannin tilastolaitoksen Eurostatille lähettämässä kertomuksessa korostettiin, että sitoumusta koskeva teksti lisättiin vuosien 2020–2024 talousarvioon ja että parlamentti hyväksyi sen. Sitoumuksessa vahvistetaan, että julkisten tilastojen uskottavuus on yksi edellytys luottamukselle taloudesta

[15] Belgian hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumushttps://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (saatavilla englanniksi, ranskaksi, saksaksi ja hollanniksi).
[16] Bulgarian hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus.
[17] Kyproksen hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus; ministerineuvoston päätös nro 85.964.
[18] Kreikan hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus.
[19] Islannin hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus (saatavilla islanniksi).

ja yhteiskunnasta laadittaviin tilastoihin, joita käytetään politiikan laadinnassa ja hallituksen päätösten neutraalissa arvioinnissa. Sitoumuksessa vahvistetaan myös, että Islannin tilastolaitokselle varmistetaan ammatillinen riippumattomuus ja työskentelyolosuhteet, joita tarvitaan näiden käytännesääntöjen noudattamiseen, kun toteutetaan uusia hankkeita, kerätään dataa sekä käsitellään ja jaetaan virallisia tilastoja.

Irlanti: Irlannin hallitus hyväksyi sitoumuksen[20] vuonna 2017. Hallitus vahvisti sitoumuksensa i) taata Irlannin tilastokeskuksen riippumattomuus ii) tukea tilastokeskusta käytännesääntöjen noudattamisen varmistamisessa ja iii) auttaa kehittämään laajempaa Irlannin tilastojärjestelmää tilastokeskuksen johdolla. Kuten myös tilastokeskuksen Eurostatille toimittamassa kertomuksessa mainitaan, hallituksen hyväksymällä sitoumuksella ilmaistaan tuki voimassa olevia lakeja sekä niitä tilastokeskuksen luomia toimintaperiaatteita ja käytäntöjä kohtaan, joiden avulla se täyttää käytännesääntöjen mukaiset velvoitteensa.

Malta: Maltan pääministeri allekirjoitti sitoumuksen[21]17. toukokuuta 2018. Kuten myös Maltan kansallisen tilastolaitoksen Eurostatille toimittamassa kertomuksessa todetaan, hallitus on sittemmin noudattanut täysimääräisesti kansallisen tilastolaitoksen ammatillisen riippumattomuuden periaatetta. Vahvistaakseen sitoumuksen mukaista riippumattomuuttaan kansallinen tilastolaitos työstää lisäksi uutta säädöstä, jolla kumotaan nykyinen Maltan tilastoviranomaista koskeva säädös. Kaikilla ehdotetuilla muutoksilla pyritään yksinkertaistamaan tilastoprosesseja tilastojen tuottamisen luotettavuuden, tehokkuuden, avoimuuden ja ajantasaisuuden parantamiseksi.

Romania: Romanian hallitus hyväksyi Romanian tilastojen luotettavuutta koskevan sitoumuksen[22] kokouksessaan 9. kesäkuuta 2017. Kuten Romanian kansallisen tilastolaitoksen Eurostatille toimittamassa kertomuksessa selvitetään, kansallisen tilastojärjestelmän työntekijöiden palkkoja on nostettu ja vuoropuhelu keskeisten sidosryhmien kanssa on edelleen lisännyt luottamusta tilastoihin.

Slovenia: Slovenian hallitus hyväksyi sitoumuksen[23] 5. tammikuuta 2017. Se julkaistiin myöhemmin yhdessä siitä laaditun yleistajuisen tiivistelmän kanssa tilastokeskuksen verkkosivustolla. Eurostatille lähetetyssä kertomuksessa ei kerrottu jatkokehityksestä tämän osalta.

Ruotsi: Sitoumus[24] esitettiin Ruotsin hallituksen vuoden 2017 talousarvioesityksessä. Myöhemmin se julkaistiin myös Ruotsin tilastokeskuksen verkkosivustolla. Lisäksi tilastokeskus raportoi vuosittain tilastojen laatuvaatimuksista. Kuten tilastokeskuksen Eurostatille toimittamasta kertomuksesta käy ilmi, nykyisen raportointijakson tulokset ovat pääasiassa myönteisiä. Joillakin osa-alueilla on vielä parantamisen varaa.

On myös syytä mainita, että kolme Euroopan tilastojärjestelmän ulkopuolella olevaa ehdokasmaata on virallisesti hyväksynyt sitoumukset: **Albania** 10. marraskuuta 2017, **Montenegro** 22. helmikuuta 2018 ja **Pohjois-Makedonia** 17. lokakuuta 2018.

---

[20] Irlannin hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus (saatavilla vain englanniksi).
[21] Maltan hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus (saatavilla vain englanniksi).
[22] Romanian hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus (saatavilla vain romaniaksi).
[23] Slovenian hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus (saatavilla englanniksi ja sloveeniksi).
[24] Ruotsin hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus. Julkaistu englanniksi **Ruotsin virallisia tilastoja koskevassa** vuoden 2017 vuosikertomuksessa.

Lisäksi komissiolle ilmoitettiin seuraavista kehitysaskeleista, jotka tapahtuivat nykyisen raportointijakson ulkopuolella:

Liechtenstein: Kuten myös tilastoviranomaisen Eurostatille toimittamasta kertomuksesta käy ilmi, Liechtensteinin hallitus vahvisti 27. helmikuuta 2024 sitoumuksensa suojella riippumattomia ja luotettavia tilastoja[25] asetuksen (EY) N:o 223/2009 mukaisesti. Hallitus sitoutui varmistamaan i) tilastoviranomaisen riippumattomuuden ii) virallisten tilastojen laadun panemalla täytäntöön tilastotietoja koskevat kansainväliset ja eurooppalaiset standardit ja iii) riittävät ja pysyvät resurssit virallisten tilastojen laadun ja relevanssin varmistamiseen. Lisäksi hallitus sitoutui huolehtimaan siitä, että tilastoviranomaisilla on mahdollisuus saada hallinnollisia tietoja käyttöönsä, sekä varmistamaan, että vastaajien oikeudet ja tilastosalaisuus toteutuvat.

Sveitsi: Liittovaltion tilastotoimisto ilmoitti Eurostatille, että Sveitsin liittoneuvosto hyväksyi ja julkaisi 24. tammikuuta 2024 liittovaltion hallituksen julkisia tilastoja koskevan ohjelman tuleville vuosille (2024–2027). Raportissa esitetään yleiskatsaus tilastoihin liittyviin tavoitteisiin, painopisteisiin ja toimiin. Se sisältää myös sitoumuksen[26]. Sitoumuksessa hallitus vahvistaa tavoitteekseen i) noudattaa virallisten tilastojen keruuta, kokoamista ja jakelua koskevia kansainvälisiä periaatteita ii) taata liittovaltion tilastotoimiston ja muiden kansallisten viranomaisten ammatillinen riippumattomuus iii) tukea liittovaltion tilastotoimistoa ja kansallisia viranomaisia toimenpiteiden toteuttamisessa käytännesääntöjen noudattamisen varmistamiseksi iv) kehittää liittovaltion tilastojärjestelmää edelleen liittovaltion tilastotoimiston johdolla.

3. PÄÄTELMÄT

Kuten Euroopan tilastoista annetussa asetuksessa (EY) N:o 223/2009 säädetään, sitoumukset auttavat varmistamaan, että yleisö luottaa Euroopan tilastoihin ja että käytännesääntöihin sisältyvien tilastoperiaatteiden täytäntöönpanossa edistytään.

Yhä useammat maat julkaisevat erillisiä sitoumuksia. Komissio on tyytyväinen tähän suuntaukseen ja tukee sitä täysin. Monet jäsenvaltiot katsovat, että niiden kansallinen lainsäädäntö ja siihen sisältyvät erityissäännökset muodostavat jo sitoumuksen. Jotkin jäsenvaltiot raportoivat, että kansallinen lainsäädäntö vahvisti kansallisen tilastolaitoksen asemaa keskeisenä tilastoviranomaisena. Asian kannalta merkityksellisen kehityksen jatkuva seuranta sekä mukautuminen käyttäjien muuttuviin odotuksiin ja tarpeisiin on tärkeää, jotta voidaan tavoittaa yleisön luottamus ja täyttää tilastoja koskevat laatuvaatimukset.

Kansalliset tilastolaitokset käyttävät erilaisia laadunhallinnan ja tulosten mittaamisen keinoja. Nykyisen raportointijakson aikana on käynyt selväksi, että ulkoiset arvioinnit ovat välttämättömiä tilastolaitosten tulosten objektiivisessa arvioinnissa. Vertaisarvioinnit ovat tältä osin edelleen keskeinen väline. Niiden kautta tilastojen luotettavuudesta voi saada arvokasta tietoa ulkoisilta sidosryhmiltä, joilla on asian kannalta merkityksellistä tietämystä ja kokemusta.

Yleisön luottamuksen säilyttäminen virallisiin tilastoihin on ratkaisevan tärkeää koko Euroopan tilastojärjestelmän merkityksellisyyden ja uskottavuuden kannalta. Myös EU ja EU-maiden hallitukset voivat sen myötä reagoida paremmin nykyisiin ja tuleviin suuriin haasteisiin menetelmillä, jotka perustuvat objektiivisiin tietoihin ja tosiseikkoihin ja tukevat

[25] Liechtensteinin hallituksen hyväksymä luotettavuutta koskeva sitoumus.
[26] Sveitsin liittohallituksen hyväksymän luotettavuutta koskevan sitoumuksen sisältävä ohjelma.

poliittisten päätösten demokraattista legitiimiyttä. Komissio seuraa tapauksia, joissa hallitukset eivät varmista kansallisten tilastolaitostensa ammatillista riippumattomuutta. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi kansallisen lainsäädännön muuttaminen tavalla, jonka perusteella voidaan kyseenalaistaa sen yhteensopivuus ammatillisen riippumattomuuden periaatteen kanssa, tai laitoksen johtajan erottaminen ennen toimikauden päättymistä tai ilman selkeitä perusteluja. Komissio seuraa edelleen asian kannalta merkityksellistä kehitystä ja auttaa jäsenvaltioita ylläpitämään ja parantamaan yleisön luottamusta tilastoihin.